

El poder judicial continua sent el més centralitzat de tots

¿Descentralitzar la justícia?

A final d'aquest mes d'octubre, les Corts espanyoles hauran de designar els vint vocals que integraran el Consell general del Poder Judicial per un període de cinc anys.

La Constitució espanyola reserva a l'estat totes les competències en matèria d'administració de Justícia. Els autors de la Carta Magna van considerar que centralitzar fortament el poder judicial donaria més garanties a l'hora de preservar la seva independència. De tota manera, el sistema d'elecció dels vocals del Consell General del Poder Judicial que estableix la Constitució, per una banda, i l'ampla majoria de què disposa el partit del govern actualment, per l'altra, inspiren seriosos recels sobre el respecte al principi d'independència de poders que ha de regir qualsevol estat de dret.

La Llei Orgànica del Poder Judicial, publicada al BOE el 28 de juny del 1985 d'acord amb una sentència del Tribunal Constitucional que va *tombar* l'antic text legislatiu, especifica –tal i com està estipulat a la Constitució– que els vocals del CGPJ seran proposats pel Congrés de Diputats i pel Senat. Cada cambra ha d'eleger, per majoria de tres cinques parts, quatre vocals entre advocats i "altres juristes de reconeguda competència". Paral·lelament, cada Cambra ha de proposar sis vocals més elegits entre jutges i magistrats.

A la pràctica, les forces polítiques intenten consensuar la formació de l'òrgan de govern dels jutges, distribuïnt-se els candidats en funció de la seva representació parlamentària. D'aquesta manera, tot i que les Corts viuran encara la febre dels pactes, el PSOE s'atribuiria en principi 11 dels vocals, 5 el PP, i un els grups català, d'Izquierda Unida, basc i del CDS. El pacte subscrit entre socialistes i centristes la setmana passada permetrà que els onze vocals del PSOE i el del CDS formin la majoria necessària, dins del CGPJ, per a elegir el futur president d'aquest òrgan, que coincideix amb el del Tribunal Suprem. No és cap secret que, per tant, el partit del govern tindrà un fort ascendent sobre el poder judicial amb una majoria

de vocals afins suficient per a fer prosperar totes les votacions.

El PP ha iniciat una guerra particular adduint que el PSOE ja no disposa de majoria absoluta al Congrés (disposa de 175 dels 350 escons) i que, per tant, només li correspondrien deu dels onze vocals. Òbviament, aquest vocal que *cauria* de les files socialistes hauria d'engruixir, segons els conservadors, la seva candidatura. Aquesta *guerra* de pactes, amb un PSOE que replanteja ara el seu joc d'aliances com a teló de fons, va motivar unes declaracions d'Eduard Martín Toval que revelen la gravetat de la situació. El president del grup parlamentari socialista va amenaçar d'excloure el PP dels pactes previs a l'elecció del CGPJ, ja que els vots del PSOE, CiU, PNB i CDS són suficients per a aconseguir l'esmentada majoria de tres cinques parts.

LA JUSTÍCIA A LES COMUNITATS AUTÒNOMES

Tota aquesta activitat parlamentària, que ha de donar pas a un nou òrgan de govern de la judicatura vigent durant cinc anys, denota aquesta estretíssima interrelació entre el legislatiu i el judicial. És cert que la Constitució propugna la col·laboració entre poders, però la dificultat d'establir la frontera entre aquest precepte i la vulneració de la independència dels jutges és molt minsa quan un partit governa no amb una *majoria suficient*, sinó absoluta.

I això repercuteix especialment en l'àmbit de les nacionalitats històriques que conviuen a l'estat espanyol. Els ponents de la Constitució, que van prestar molta atenció al sistema constitucional alemany a l'hora de redactar la nostra Carta Magna, van passar molt ràpidament per damunt de la descentralització de la judicatura existent a la RFA.

A l'estat més avançat d'Europa, cada *land* té la potestat d'escollir els seus pro-

pis jutges, i deixa per al poder central les tasques de coordinació i més purament administratives. Just al contrari que en el model espanyol. Curiosament, el sistema vigent a la RFA té moltes similituds amb el que existia a Espanya durant la segona República. Concretament, Catalunya tenia aleshores facultats importants en l'organització de l'administració de Justícia i en el nomenament de jutges i funcionaris.

El director general de relacions amb l'administració de justícia de la Generalitat de Catalunya, Iago de Balanzó, considera que la tradició de Catalunya en l'organització del seu propi sistema judicial arranca de molt abans de l'experiència republicana del 1932; concretament el 1868. La dictadura del general Franco va tornar a situar a Madrid el vèrtex d'un poder judicial que, no cal dir-ho, distava molt de ser independent i equànim.

La Constitució del 1978 converteix en ciència-ficció qualsevol intent de tornar a un sistema judicial descentralitzat. Iago de Balanzó, de tota manera, es mostra convençut que el tribunal Constitucional deixa la porta oberta a altres possibilitats en l'articulació d'aquest poder a l'estat espanyol. Remarca, en aquest sentit, l'excessiva politització en l'elecció del CGPJ, extrem que, evidentment, la Constitució en cap moment preveu.

La Generalitat de Catalunya disposa de limitades competències en matèria de Justícia, però de tota manera manté relacions força intenses amb el CGPJ en el camp de la formació de jutges. El govern català ha fomentat beques per als estudiants de dret perquè coneguin de prop el funcionament dels jutjats. A través de tutors, els alumnes entren en contactes durant dos mesos amb el dia a dia de l'activitat jurídica.

Iago de Balanzó qualifica de "molt correcta" l'actitud de l'òrgan de govern dels jutges envers la Generalitat, circumstància que ha permès signar, a través dels

cinc vocals del CGPJ dedicats a les relacions institucionals, diversos convenis, com ara el d'informatització dels jutjats, en el qual Catalunya és pionera a l'estat. El govern autonòmic català, no obstant, veu millorable aquesta relació a partir de l'aprofundiment en el camp de la formació.

En aquets àmbits esmentats es limita la incidència que els poders autonòmics poden tenir sobre l'organització del sistema judicial als respectius territoris. Existeix el fre de la Constitució, però en el cas de Catalunya també es fa notar una adversitat afegida: la manca de vocacions de jutge entre els joves estudiants de dret.

Aquesta mancança no és nova, ja que en els últims cent anys pocs catalans han arribat a enfundar-se la toga.

Les causes d'aquesta manca d'entusiasme poden ser tant d'ordre tècnic (el fins fa no gaire baix nivell crematístic de la professió, la poca conscienciació a nivell de facultat i el dèficit d'informació, cobert ara en part per la Generalitat) com d'ordre sociològic o, fins i tot, polític.

El prestigi que en altres parts de l'estat podien revestir professions com la judicial, la policial, o la militar, a Catalunya fa anys que ha perdut enters. Potser a causa d'un cert recel.

I arribem al punt del gos que es mossega la cua. L'arribada de jutges forans a Catalunya —cas que seria assimilable al d'altres nacionalitats històriques—, desconexors dels signes d'identitat del poble on desenvolupen la seva activitat professional, ha anat alimentant un recel que representa un fre a l'hora de fer aflorar vocacions judicials que haurien permès augmentar el nombre de togats catalans.

Un cas similar, més entenedor per ser més proper a la vida quotidiana, és el dels policies a Catalunya, on fins i tot els mossos d'esquadra troben dificultats quan hi ha noves convocatòries per a ampliar el cos.

En un moment en què es comença a esvair la por a l'hora de plantejar possibles vies de reforma de la Constitució, el sistema judicial espanyol no pot deixar d'estar en un dels punts de mira prioritaris. Si el principi de centralització d'aquest poder, considerat com el de més pes específic en el funcionament de l'Estat, no és cap garantia d'independència, no està fora de lloc estudiar altres esquemes. I la descentralització a l'estil alemany, certament, seria una de les solucions a considerar.

Carles Torras